

Letterlijke tekst persconferentie minister-president Rutte en minister De Jonge (18-8-2020)

Mediatekst | 18-08-2020

Minister-president Rutte en minister De Jonge geven een toelichting en beantwoorden vragen over het toegenomen aantal coronabesmettingen.

Statement minister-president Rutte

Dank en nogmaals goedenavond. Ik val maar met de deur in huis. Het gaat niet goed met de ontwikkelingen rond het coronavirus in ons land. Sinds de laatste persconferentie nu bijna twee weken geleden zijn de aantallen besmettingen, maar ook ziekenhuisopnamen verder toegenomen. Het reproductiegetal dat zegt hoeveel mensen elke besmette persoon aansteekt, zit nu al weken boven de 1. En dat betekent dat het virus zich gestaag verspreidt. En het is geen hogere wiskunde: als we niet oppassen, zijn we binnen afzienbare tijd terug bij af. Terug bij een overbelaste zorg. Terug bij een land op slot. Terug, daar waar we niet willen zijn. En zoals het Centraal Planbureau deze week constateerde: het economische scenario bij een tweede golf willen we ook niet meemaken. Want dan verliezen nog meer mensen hun baan.

Zoals aangekondigd presenteert Amsterdam later vanavond gerichte maatregelen om de risico's op drukke plekken in de stad terug te dringen. U weet: die regionale aanpak is heel belangrijk in deze fase. Doel is immers om steeds zo gericht mogelijk in te grijpen. Regionaal waar dat kan en landelijk waar dat moet. Het nieuwe advies van het Outbreak Management Team dat we gisteren kregen, geeft ons aanleiding ook landelijk extra stappen te zetten. Of eigenlijk: stappen terug. Hugo de Jonge zal dat advies zo verder toelichten. Ik zal u kort de landelijke aanscherpingen uitserveren waartoe we vandaag helaas moesten besluiten.

Ik zeg helaas, want hoe goed het overgrote deel van de mensen zich aan de basisregels probeert te houden, en hoe ongelooflijk hard de horeca, de theaters, musea, sportscholen en andere instellingen hun best doen om aan alle voorwaarden te voldoen, er zijn ook plekken waar het mis gaat. En wat dat nieuwe advies ons leert, is dat het vooral misgaat in de privésfeer, achter de voordeur en in zaaltjes. Bij familiebijeenkomsten, op verjaardagsfeestjes, buurtborrels en in vriendengroepen. Kortom overal waar mensen elkaar goed kennen en elkaar blijkbaar voldoende vertrouwen om al handenschuddend, knuffelend, en op minder dan anderhalve meter van elkaar in een ruimte rond te lopen. Daar zien we op dit moment de meeste besmettingen. Wat onder elkaar misschien veilig voelt, is dus feitelijk schijnveiligheid.

De belangrijkste aanscherping is daarom dat we iedereen het zéér, zéér dringende advies geven thuis voorlopig geen feestjes, borrels en andere bijeenkomsten voor grote groepen te organiseren. Ga dan liever naar een horecazaal, waar meer ruimte is, waar je een vaste zitplaats hebt en waar dus die anderhalve meter ook beter te handhaven is. Als je thuis toch mensen ontvangt, dan geldt: beperk het tot maximaal 6 gasten, kinderen tot en met 12 jaar niet meegerekend, vraag of iedereen klachtenvrij is, en natuurlijk op anderhalve meter. En let op: 6 is dus het maximum. Daarvoor moet je op anderhalve meter al een flinke woonkamer hebben. En ik begrijp: een verjaardag of etentje wordt er zo niet leuker op. Maar het moet echt even. Dit is geen tijd om lieverkoekjes te bakken.

In het verlengde hiervan: als je dan je verjaardag, jubileum of bruiloft in een gehuurde zaal viert, dan kan dat op anderhalve meter, met registratie en een checkgesprek. En wat ook blijft gelden: de gasten moeten wel een vaste zitplaats hebben en geen fysiek contact. Dus niet van plek wisselen tussen de gangen. Geen polonaises. En feliciteren op afstand. En ik zeg weer: dat is niet leuk maar het moet gewoon. Dit is dus een verplichting die we nogmaals onderstrepen en we vragen zaalverhuurders en horecaondernemers daar scherp op te letten, voor zover ze dat niet al doen. Ook in de handhaving zal daar extra aandacht voor komen.

Mijn volgende punt is een kwestie van logisch nadenken en gezond verstand. Van alle maatregelen die we vanaf het begin hebben genomen, is het advies zoveel mogelijk thuis te werken een van de meest effectieve. Daar zat geen einddatum aan vast, maar links en rechts circuleert wel 1 september als datum voor een mogelijke versoepeling. Laat ik daar duidelijk over zijn: de cijfers geven daar geen aanleiding toe, dus het advies blijft: werk zoveel mogelijk thuis, ook na 1 september.

Als laatste onderstreep ik nog een punt. Op basis van advisering van het Outbreak Management Team gaan de scholen weer open. En op die scholen is en wordt met man en macht gewerkt aan een veilige omgeving. Dat is een compliment voor het hele onderwijs, maar het is ook een verantwoordelijkheid van ons allemaal om te zorgen dat de scholen veilig blijven. Dat betekent: kinderen blijven thuis als ze klachten hebben. En kinderen blijven ook thuis als iemand in het gezin positief test op corona. Geen uitzonderingen.

Mijn boodschap vanavond komt hierop neer: we hebben tussen maart en juni laten zien dat we het virus er onder kunnen krijgen. Met elkaar. En nu moeten we laten zien dat we het virus onder controle kunnen houden. Met elkaar. Dat is de enige manier.

En daarmee geef ik het woord aan Hugo de Jonge.

Statement minister De Jonge

Beste mensen, om dan ook maar meteen met de deur in huis te vallen: we nemen deze maatregelen omdat we weten dat de mensen in de zorg nog aan het bijkomen zijn van hun harde werk in het voorjaar. Omdat we ons niet kunnen veroorloven dat er bijvoorbeeld opnieuw kankeroperaties uitgesteld moeten worden. En omdat iedereen die besmet raakt, behoorlijk ziek kan worden – of erger. Mensen zijn soms na maanden nog niet de oude. En dat geldt niet alleen voor mensen met een kwetsbare gezondheid, we zien ook twintigers, dertigers en veertigers terug in de ziekenhuizen. We hebben niet de luxe om op basis van de cijfers van vandaag te zeggen: ‘het valt nog mee’. Nee, het valt niet mee.

Van het voorjaar hebben we geleerd dat de cijfers van vandaag een voorbode kunnen zijn van een hoop verdriet morgen. Alleen al daarom hebben we ons aan de regels te houden. Voor onszelf, om anderen te beschermen, en omdat we een nieuwe lockdown willen voorkomen.

En inmiddels zien we op het coronadashboard dat in de ene regio veel meer besmettingen zijn dan in de andere, maar in alle regio's loopt het op, bij alle leeftijdsgroepen loopt het op. Afgelopen week testten weer zo'n 4000 mensen positief. Het RIVM schat nu in, rekent, een inschatting natuurlijk, maar toch, schat nu in dat er zo'n 50.000 mensen besmettelijk zijn. 50.000 mensen. Het virus is alles behalve klaar met ons, met niemand van ons. Het aantal besmettingen moet dalen. En daarvoor nemen we landelijke maatregelen en regionale maatregelen.

Het OMT heeft voor ons geanalyseerd waar en hoe mensen besmet raken. En Mark Rutte zei het al, dat is vooral op feestjes, thuis, op het werk, en in groepen van familie, vrienden en bekenden. En het OMT weet dat omdat de GGD alle contacten van iemand die besmet is, na belt en vraagt twee weken thuis te blijven. En dat thuisblijven, die quarantaine, die is zo belangrijk want dat stopt nieuwe besmettingen. Dat nabellen, het bron- en contactonderzoek, werkt heel goed als het aantal contacten van iemand die besmet blijkt, beperkt is. Als de GGD vijf of zes mensen na moet bellen, dan kun je een besmettingshaard in de kiem smoren. Maar als de vijftig of zestig mensen met wie je op een feestje stond, moeten worden gebeld – en dat zijn de cijfers die we nu soms terug horen – dan is dat onderzoek van de GGD minder effectief. Dan kunnen we nog zoveel mensen aan het bellen zetten, maar dan ben je alsnog een paar dagen verder. Dagen waarin nieuwe besmettingen hebben kunnen gebeuren – en als het even tegenzit weer op een feestje met vijftig man.

En als je gebeld bent omdat je in nauw contact bent geweest met iemand die corona heeft, dan is het advies: in quarantaine, thuisblijven en als je klachten mocht ontwikkelen je snel laten testen. Maar we merken dat dat niet altijd gebeurt. Mensen gaan dan toch aan het werk. Toch met vrienden naar de kroeg. Toch naar die trouwerij. En als stok achter de

deur – als uiterste maatregel - onderzoeken we nu of we in zo'n geval quarantaine kunnen verplichten. De huidige wet maakt dat al mogelijk en met de burgemeesters, de veiligheidsregio's, de GG en het OM werken we uit hoe die verplichting dan ook opgelegd kan worden.

Het OMT heeft deze zomer ook gekeken of die quarantaine misschien korter kan. Wellicht wordt dat thuisblijven dan ook iets beter te overzien. En het goede nieuws is: we kunnen van 14 dagen terug naar 10. En natuurlijk geldt ook dan: bij klachten meteen laten testen.

Beste mensen, wij hebben samen het virus in de tang te houden, om te voorkomen dat het ons weer in de houdgreep neemt. Maar dat kan de overheid niet alleen, dat kan de burgemeester niet alleen, dat kunnen we alleen samen met 17 miljoen mensen. En als we niet allemaal verantwoordelijk met onze vrijheden omgaan, dan zijn volgende stappen noodzakelijk. Dan mogen we thuis nog minder mensen ontvangen. Dan moeten we de groepen in de horeca weer beperken. En in sommige regio's zijn verregaande maatregelen nu al noodschappelijk. Amsterdam licht vanavond toe, dat zei de premier al, wat daar extra nodig is. Laten wij ons samen aan al die maatregelen houden, want alleen samen kunnen we dat tij keren. Dank u wel.

NOORLANDER (NOS)

U valt beiden eigenlijk met de deur in huis, met een behoorlijk alarmistische boodschap aan Nederland: we staan op het punt om weer veel strengere maatregelen te krijgen als die getallen blijven oplopen. Maar eigenlijk hoor ik niet nog strenge maatregelen die daarbij horen. Alleen een advies om minder mensen thuis uit te nodigen. Passen de maatregelen of eigenlijk alleen maar het advies wat nu wordt gegeven aan de bevolking wel bij de alarmistische boodschap die u geeft? Moet u niet nog veel meer stappen zetten?

RUTTE

Ik denk het wel. Ik denk dat dit een verstandige lijn is. Amsterdam komt dadelijk met een aantal maatregelen die echt te maken hebben met de precieze situatie in Amsterdam. Het feit dat wij landelijk zeggen: beperk het aantal mensen dat je thuis ontvangt. Dat is natuurlijk voor veel mensen toch ingrijpend. Dat raakt ook aan uitvaarten die vanuit huis georganiseerd worden, het raakt bruiloften waarbij ook de thuissituatie een rol kan spelen, waar mensen het ook deels thuis organiseren. Het raakt natuurlijk überhaupt het hele privéleven. Dat is op zichzelf ingrijpend. En we hebben gezien in maart/april dat mensen zich daar ook aan houden. En we rekenen er weer op. Daarnaast zullen we dus strakker nog handhaven op hoe dat zit in de zaaltjes. En daar is de horeca al heel goed mee bezig. Sowieso wil ik hier wel zeggen dat de horeca, merken wij, zien wij ook, gewoon echt zijn verantwoordelijkheid neemt. Maar waar het de zaaltjes betreft is natuurlijk het risico als mensen een paar borrels op hebben dat alsnog Tante Sjaan en Oom Han met elkaar gaan zitten knuffelen. Dat mag dus niet meer. Dus daar zullen we strakker op handhaven. Dat is ook van belang. En bovendien: het feit dat we zeggen dat thuiswerken, zoveel mogelijk thuiswerken, dat is echt voor de komende tijd, dus niet die datum van 1 september die circuleert, dat is langere tijd. Maar ook precies wat Hugo net zegt, Hugo de Jonge: als dit niet werkt, als die aantallen blijven oplopen, dan kom je op maatregelen en jij hebt ze net genoemd. Dan moet je echt gaan kijken in de horeca: kun je wel met dit soort aantallen toe, moet je niet beperkingen gaan opleggen?

NOORLANDER

Maar u vindt het nu nog te vroeg. Want uit die onderzoeken van RIVM blijkt dat er inderdaad veel in die zaaltjes, bij bruiloften, bij samenkomsten mensen wat later op de avond de regel wat meer aan de laars lappen. Moet u dat niet voorlopig gewoon toch even stilzetten?

RUTTE

Wat wij doen hier is op basis van de analyse van de cijfers maatregelen nemen die wij proportioneel vinden. Als je kijkt in de steden zoals Amsterdam, waar die aantallen echt forser oplopen, dan zullen daar echt ook forse extra maatregelen worden genomen, dat doet men daar ook. Dat zal vanavond ook worden aangekondigd. En dat is precies hoe we het willen: zoveel mogelijk uitstampen lokaal en waar het niet kan nationaal.

NOORLANDER

Ja nog een vraag aan meneer De Jonge als dat mag. U begon vorige week over verplichte quarantaine voor mensen met corona en hun omgeving. De Kamer heeft toen op de rem getrapt, die wilde dat beter uitgewerkt hebben. U zegt: ik wil dat toch nog steeds zo snel mogelijk invoeren voor patiënten, maar ook voor de omgeving: verplicht thuis zitten.

DE JONGE

Als je kijkt naar wat er nu in de wet staat, dan is daar verplichte quarantaine mogelijk, op te leggen door voorzitters van de veiligheidsregio, op een moment dat iemand niet vrijwillig wil meewerken aan zijn quarantaine. En dat is heel bewust destijds in de wet gezet. Omdat het in quarantaine gaan, het opvolgen van het advies van de GGD cruciaal is om die hele keten van besmettingen te doorbreken. Als je dat virus echt wil afstoppen moet je gewoon doen wat de GGD zegt. Namelijk, als je in contact bent geweest mogelijk met iemand die besmet was: ga in quarantaine. En de Kamer heeft laten weten: wij vinden dat best wel een heftige maatregel, wij vinden dat best wel verregaand. En dat is natuurlijk ook verregaand. Maar wat misschien nog verregaander is, is als je weet dat je mogelijk een risico vormt voor anderen, een risico vormt ook voor jezelf, maar zeker ook een risico vormt voor anderen, dat je dan schouderophalend aan dat advies van de GGD voorbij gaat. Dat is ook verregaand. Dat is de reden dat dat natuurlijk in de wet staat. En wat wij hebben gezegd als kabinet is: wij gaan in ieder geval uitwerken met de burgemeesters en met de GGD'en en met het Openbaar Ministerie hoe dat opleggen van verplichte quarantaine zoals nu al in de wet staat, hoe

we dat daadwerkelijk ook kunnen gaan doen en kunnen gaan toepassen. In een beperkt aantal gevallen natuurlijk. Want je hebt het nodig als een stok achter de deur als uiterste maatregel. Maar in het gros van de gevallen zal als dat bestaat die vrijwillige quarantaine gewoon gevolgd worden. Wat we daarnaast moeten onderzoeken is de verplichte quarantaine ook voor reizigers uit oranje gebied. Dat kan op basis van de huidige wet niet. En wat we moeten kijken is überhaupt of het meewerken aan het bron- en contactonderzoek verplichtender kan worden gemaakt. Kortom, we hebben huiswerk te doen. En dat doen we ook. We weten dat die manier van opleggen zoals die nu in de wet zit best ook wel omslachtig is. Dus daar moeten we een praktische manier van werken ook in zien te vinden. En als we dat uitgewerkt hebben, zullen we een paar weken voor nodig hebben, dan komen we terug in de richting van de Kamer. Maar de voorzitters veiligheidsregio's, zij hebben die maatregel wel nodig.

VAN DE ZILVER (RTL NIEUWS)

Ja meneer Rutte, u zegt de scholen kunnen gewoon open. Die gaan ook de komende weken, zijn al open deels. Zonder dat leerlingen afstand hoeven te houden. Tegelijkertijd, als we kijken naar waar de besmettingen nou plaatsvinden, dan zijn leerlingen, jongeren tussen de 15 en de 19 eigenlijk de derde meest besmette groep de afgelopen tijd. Is het dan wel verantwoord om ze zonder onderlinge afstand te laten houden op scholen weer neer te zetten?

RUTTE

Ja, dat is verantwoord. Hugo, misschien...

DE JONGE

Ja, kijk, voor de vakantie hebben we natuurlijk aan het OMT gevraagd: onder welke condities kunnen de scholen weer open en het OMT heeft daarover geadviseerd en dat advies dat staat. En dat advies is: het is veilig als je een aantal voorschriften gewoon in acht neemt, jongeren onderling. Dat kan, ook binnen de 1,5 meter. Maar de afstand met de leraar moet

natuurlijk wel worden gehouden. De afstand tussen leraren moet natuurlijk ook gewoon worden gehouden. Wat heel belangrijk is, Mark Rutte zei dat net, wat heel belangrijk is, ook voor jongeren geldt: thuisblijven als je klachten hebt. En als er iemand thuis besmet is, blijf thuis. En op die manier voorkom je dat je dat virus de school mee inbrengt. Want ja: scholen, dat heeft het OMT ook nooit ontkend, op scholen kan die verspreiding natuurlijk weldegelijk plaatsvinden, dat is mogelijk. Dat is ook wat je in een aantal studies gerapporteerd ziet worden, maar scholen spelen geen drijvende kracht achter de verspreiding van dat virus, zo is het ook weer niet. Dus ja het kan. De verspreiding kan daar zijn. En als die verspreiding overigens echt plaatsvindt op een school, echt een clusteruitbraak op school, dan is het natuurlijk ook aan de GGD om die clusteruitbraak ook weer te lijf te gaan. Maar om die reden zeggen: dan moeten de scholen nog maar dicht blijven of om die reden het onderwijs ernstig beperken, dat gaat dan ook wel weer erg ver gegeven het feit dat de scholen ook wel weer een overzichtelijke rol spelen in die verspreiding van het virus. Maar we houden het heel goed in de gaten, dat hebben we ook gezegd. We gaan sowieso onder jongeren dat natuurlijk heel goed in de gaten houden. We weten welke jongeren er in de teststraat komen. We doen dat ook op de beroepsgroep leraren, weten we gewoon hoeveel leraren positief getest waren. De afgelopen weken was het natuurlijk zomervakantie, dus dat viel wel mee. Maar in de komende weken moeten we dat natuurlijk gewoon heel goed in de gaten houden. Alle nieuwe inzichten zullen we daar ook heel goed bij betrekken, maar het OMT-advies van voor de zomer is nog steeds leidend.

VAN DE ZILVER

Het baart u dus geen zorgen dan dat die jongeren tussen de 15 en 19 nu zoveel besmet raken op zichzelf?

DE JONGE

Wat blijft is dat als je gewoon de basismaatregelen in acht neemt, namelijk: thuisblijven als je klachten hebt, afstand houden tot de leraar, als je dat in acht neemt, dan zijn de risico's te overzien. Kijk, nul risico's

zijn er niet. Maar het risico van een ernstig beperkt onderwijs is ook niet gering, dus dat is altijd de afweging die je hebt te moeten maken. Wat we natuurlijk hebben gevraagd aan het OMT voor de zomer is: wat is er nodig om op een veilige manier toch de scholen weer open te kunnen doen? Daar heeft het OMT ook geadviseerd. Hebben de sectorraden hebben daar uitvoerige protocollen voor opgesteld. Als je kijkt hoe scholen zich serieus hebben voorbereid op dit jaar, wat ze allemaal hebben gedaan om te zorgen dat het allemaal goed komt, dat is ongelooflijk. Nou en we moeten deze stap nu zetten, maar niet zonder dat we het heel goed in de gaten houden.

VAN DE ZILVER

Dan nog een vraag over de app. Gisteren kwam er een vrij stevig advies van de AP. Die zeggen eigenlijk: op deze manier kan het nog niet. U houdt in uw Kamerbrief nog steeds vast aan die ingangsdatum van 1 september. Is dat wel haalbaar?

DE JONGE

Nou kijk, wat ik altijd heb gezegd: die app kan er alleen maar komen als hij veilig is, als hij voldoet aan alle privacy vereisten en ik ben oprecht van opvatting dat hij dat doet. We hebben ongelooflijk veel checks uitgevoerd. We hebben ongelooflijk veel externe expertise ook betrokken bij het ontwikkelen van die app. Dit is echt heel erg goed ontwikkeld, dit staat als een huis. Wat de discussie met de AP is, is nou de toestemming, zoals hij in de app zit, dus als je die app installeert, ik weet niet of u dat al heeft gedaan, heeft u dat gedaan?

VAN DE ZILVER

Dat kan ik niet zeggen.

DE JONGE

Daar kunt u helaas nog geen nadere mededelingen over doen? Nou heel veel mensen hebben dat wel gedaan, ruim een half miljoen begreep ik. Morgenochtend krijgen we weer een nieuw cijfer. Dus heel veel mensen hebben dat al wel gedaan zonder dat we daar heel veel reclame voor

hebben gemaakt. Maar heel veel mensen hebben dat al gedaan, die zijn tegengekomen als een van de allereerste schermpjes: ik geef toestemming voor gegevensgebruik. En eigenlijk iedere jurist die we hebben geraadpleegd zegt: dat is echt een afdoende toestemmingsverklaring, het is echt een afdoende juridische grondslag. Maar zegt de AP: wij vinden dat minder gepast. Dat is de letterlijke quote: wij vinden dat minder gepast. Wij vinden eigenlijk dat voordat je hem gaat invoeren dat dan een expliciete wettelijke grondslag moet zijn geregeld. Dat waren we al van plan, gaan we ook gewoon doen. Wij vinden echt dat de toestemmingsverklaring zoals hij nu in die app zit dat dat afdoende is, maar ik heb nu wel gezegd op basis van dat advies van de AP: ik ga die wet die we al in de maak hadden, die ga ik naar voren halen. Ik ga kijken of ik die kan bespoedigen. Dus die hoop ik zo snel als mogelijk met de Kamer te kunnen behandelen. Dus ik volg ook nog, hoewel ik vind dat het advies voor discussie vatbaar is, ik ga het nog volgen ook.

VAN DE ZILVER

Maar dat betekent dus wel: als die wet niet door beide Kamers is voor 1 september dan wordt de app uitgesteld?

DE JONGE

Ik zou hem eigenlijk anders willen zeggen: ik hoop op een spoedige wetsbehandeling. En dan kunnen we toch nog vrij dicht in de buurt komen van die 1 september datum. Nee, maar laten we ook niet uitvlakken waarom we dat willen. Kijk, die app, die gaat ons gewoon helpen om meer contacten op te sporen. Die gaat ons gewoon helpen om dat virus af te stoppen. Die app is er nog voor zichzelf. Maar die is er om te helpen in de bestrijding van dat virus en dat is de reden dat ik zeg: ja, kijk naar de cijfers. Er is alle aanleiding om die app te willen gebruiken. Zeker ook omdat die regionale verschillen zo groot zijn. Misschien toch even het verschil, ik heb dat gisteren ook op basis van die analyse van het OMT nog 's even heel goed nagekeken. Het verschil bijvoorbeeld alleen al, als je het alfabet naloopt, Assen, afgelopen weken 2 positieve besmettingen, 2, Amsterdam, afgelopen twee weken 1400 positieve besmettingen. Dus gewoon 100 per dag. Dat zijn de verschillen op dit moment. Mensen

reizen natuurlijk toch veel tussen regio's et cetera. Komen op heel veel plekken en voor je het weet, hebben we daar waar in die regio's waar dat nu nog niet het geval is, hebben we toch ook weer het virus weer geïntroduceerd. Dus we hebben er echt wat aan als we met elkaar veel van die app gebruik gaan maken. Voordat dat zover is moeten we hem eerst goed uitproberen, dat doen we nu in Oost-Nederland en als die praktijktest slaagt en de GGD'en kunnen het aan, dan wil ik graag zo snel mogelijk invoeren.

VRAAG (ALGEMEEN DAGBLAD)

Meneer De Jonge, even in navolging van mijn collega van de NOS. U moet mij toch nog 's uitleggen: er was vorige week een motie die is aangenomen dat er wordt gezegd: momenteel niet voor mensen die in contact zijn geweest met iemand en verplichte quarantaine. Ik hoor u nu exact zeggen wat u eerder daarover zei. Wat gaat u nou eigenlijk met die motie doen?

DE JONGE

Uitvoeren.

ALGEMEEN DAGBLAD

Maar hoe moet u dan die motie uitvoeren?

DE JONGE

Wat in die motie stond is, kijk, op [onverstaanbaar, red] de Kamer daar waar het gaat over mensen die zelf besmet zijn, is verplichte isolatie, want dan gaat het niet over quarantaine, maar dan gaat het over isolatie, dat vindt men ook wel een gerechtvaardigd instrument. Daar waar het gaat over mensen die in quarantaine moeten omdat ze in contact zijn geweest met iemand die besmet was, voor die mensen zegt de Kamer, dat vinden wij wel vergaand. Ga dat nou eerst maar 's verder uitwerken en verder verkennen. Dat ga ik dus ook doen.

ALGEMEEN DAGBLAD

[onverstaanbaar, red] staat er in die motie.

DE JONGE

Dat is ook zo, want momenteel is het werkproces nog onvoldoende bruikbaar ook voor voorzitters van de veiligheidsregio's om het goed te kunnen doen. Overigens, men kan het wel doen, men kan het nu ook wel doen, want het staat namelijk ook gewoon in de wet. Maar ik heb tegen de Kamer gezegd: ik ga dat eerst verder uitwerken en ik kom daar bij u op terug en ik vraag ook het OMT om advies. Dat is wat ik heb gezegd. Ik heb het OMT om advies gevraagd. Het OMT zegt: wij kunnen ons zeker wat voorstellen bij de noodzakelijkheid van een dwingend karakter ook van die quarantaine, ook in een uiterste noodzaak. Geef daarbij wel aan, en dat is ook terecht natuurlijk, dat je wel altijd moet zorgen dat dat ook niet ontmoedigend wordt. De vormgeving daarvan mag niet ontmoedigend worden voor überhaupt het meewerken aan bron- en contactonderzoek. Op basis van dat OMT-advies ga ik weer verder om het werkproces ook verder uit te lijnen met de voorzitters van de veiligheidsregio's en het OM. Want wat is nou het grote nadeel nu, het staat al in de wet, het kan al, maar het is wel omslachtig om het op te leggen. Want op dit moment zou het dan zo moeten zijn dat de GGD het signaal geeft: iemand wil niet vrijwillig meewerken, dan gaat de burgemeester gaat hem verplicht opleggen, dan moet de rechter dat verplicht opleggen, bekrachtigen en vanaf dat moment, als er dan een overtreding is, dan kan daar strafrechtelijke vervolging plaatsvinden. Maar dat is nogal een proces. Dat doe je natuurlijk niet voor veel mensen tegelijkertijd. Dat zou je in een enkel geval 's doen. Je moet die stok achter de deur wel hebben. Ik denk dat bij het verder uitwerken van het proces, dan gaan we iets neerzetten wat op zichzelf genomen bruikbaar is, maar weinig gebruikt zal worden omdat het toch veel werk kost en dat daarnaast de vraag zal zijn: kunnen we niet op een wat eenvoudiger manier toch een stok achter de deur creëren? Ik denk dat dat de vraag gaat zijn. Dat hebben we voorzien, want

dat gaan we namelijk ook met elkaar verkennen, dat heeft het kabinet al aangegeven. Wat de Kamer heeft gezegd in die motie is: voordat je dat gaat doen, kom nog eerst even bij ons terug. Dat gaan we natuurlijk ook doen, dus ik hoop daar in een aantal weken bij de Kamer op terug te komen.

ALGEMEEN DAGBLAD

Dan nog een vraag voor u. De ziekenhuisopnames, gelukkig lopen die niet hard op momenteel, maar het is ook wel een beetje gek als je kijkt naar begin dit jaar, toen waren er veel besmettingen. Lag ook wel de besmettingsgraad een stuk hoger. Maar nu gebeurt er in een keer niets met die ziekenhuisopnames, of weinig relatief. Hoe verklaart u dat eigenlijk?

DE JONGE

Maar niet niets. Ik denk dat er een aantal zaken aan de orde is als je die analyse maakt. Het eerste is dat wij nu natuurlijk veel beter zicht hebben op de stand van de besmettingen, de stand van de verspreiding. Wij weten nu per regio hoeveel mensen er positief getest worden. Dat is een heel belangrijk cijfer op ons dashboard, is het aantal positief getestten per regio. En daar zien we bijvoorbeeld dat in de regio Amsterdam, maar ook in de regio Rotterdam, de 10 per 100.000 eigenlijk vrijwel dagelijks wordt overschreden. Overigens in Rotterdam de afgelopen dagen wat lager. Ik hoop dat dat een steady trend wordt, maar dat weten we natuurlijk nog niet. In Amsterdam in ieder geval is boven de 10 in ieder geval geen uitzondering, eerder regel, in de afgelopen weken. Wat je ziet vervolgens bij de leeftijdscategorieën is daar waar je zeg maar tot een anderhalve week geleden je nog vooral zag dat het bij de wat jongere leeftijden was, zeg maar tussen de 20 en de 40, met name dan weer tussen de 20 en de 30, dat zag je ook zeker in Rotterdam. Daar waren vooral studenten voor een belangrijk deel ook de veroorzaker van de besmettingen. Zie je nu toch andere leeftijdsgroepen toch wel mee beginnen te doen. Dus daar

waar je in het begin zag eigenlijk alleen maar in een aantal regio's zie je dat nu veel meer regio's gaan meedoen. Daar waar je in het begin zag vooral in de jongere leeftijdscategorie zie je dat de andere leeftijdscategorieën nu ook gaan meedoen. Daar waar je in het begin zag eigenlijk geen stijging van de ziekenhuisopnames zie je toch wel weer dat die ziekenhuisopnames gaan oplopen. De ic nog niet, maar de ziekenhuisopnames wel. Ik denk dat dat alle reden is voor zorg en wat nou de situatie nu ten opzichte van maart? Daar was het al veel verder. Voordat we eigenlijk doorhadden hoe ernstig het was. En hoe kon dat? Nou toen deden we natuurlijk nog niet dat generiek testen van iedereen. Dat deden we toen nog niet, dus dat is het grote verschil met maart. De inschatting nu achteraf is dat toen het aantal besmettelijken op enig moment, daar waar dat nu 50.000 is naar inschatting van het RIVM, dat zou dan toen ergens rond de 270.000 zijn geweest met een vrij grote bandbreedte, dus misschien zelfs wel dik door de 400.000 heen. Dat is natuurlijk ook een groot verschil, toch wel. Maar het is allemaal geen rustig bezit. Kijk, dit is het moment waarop het of vrij rap mis kan gaan, of we het weer weten om te buigen de goede kant op. Met een R van 1,2, combineer ik eventjes met in de afgelopen weken een gelijkblijvend aantal besmettingen, zij het een te hoog aantal besmettingen, maar wel gelijkblijvend en niet heel hard stijgend, is dit wel het moment waarop je het toch de goede kant op kunt afbuigen en dat is precies waar het vanavond over gaat. En wat we daarom doen is heel precies kijken: waar zitten die besmettingen en hoe kunnen we ingrijpen? En het gevaar is dat je met maatregelen nemen zonder daar heel precies naar te kijken het gevaar loopt dat je precies naast de brand staat te blussen. En dat is het grote risico. En daarom hebben we die analyse van het OMT zo nodig om te kijken welke maatregel past nou het beste bij de situatie van dit moment. En zo zijn we op die thuismaatregel aangekomen.

NIJS (HART VAN NEDERLAND)

Er is dus voor gekozen, meneer Rutte, om een maximaal aantal mensen in te stellen voor thuis, maar niet op plekken daarbuiten. Alleen per regio kan je dus nog wel ervoor beslissen om dan een maximum in te stellen.

RUTTE

O ja sorry, tuurlijk. Een regio zou... Even heel precies. Thuis, nationaal, maximaal 6 volwassenen of 6 personen exclusief kinderen tot 13 jaar, tot en met 12 jaar. Dat is voor heel Nederland, dus daar kan niemand verder van afwijken. Dat is gewoon de regel. Dus dat betekent thuis geen feestjes en als je toch iets organiseert echt heel beperkt in aantal. En dan moet het ook nog anderhalve meter en veel huiskamers zullen niet geschikt zijn om dat soort aantallen... Bij mij thuis zit het dan, haal ik de anderhalve meter niet bij die aantallen. Verder is het zo dat regio's natuurlijk, waar het gaat om het uitstampen van wat daar moet gebeuren, kunnen aanvullende maatregelen nemen. Zoals Amsterdam dadelijk ook met maatregelen zal komen waar we nu niet op vooruit lopen, maar u hoort dat denk ik vanavond van de burgemeester en anderen uit Amsterdam. Wat het dan precies voor maatregelen zijn, daar ga ik nu niet op vooruit lopen. Daar is heel nauw contact over natuurlijk tussen ons en de steden en ook via het veiligheidsberaad en Hugo de Jonge heeft dat. Daar is gisteravond ook nog over gesproken in het veiligheidsberaad, dat zijn we ook nog verder aan het uitwerken. Hugo, misschien kun je daar iets over zeggen hoe we de komende weken werken ook naar die lijst van die regionale interventies die dan denkbaar zijn.

DE JONGE

Ja, kijk we hebben nu een landelijk dashboard. En met ook een regionale pagina. En wat je, als je op dat dashboard kijkt, dan zie je dat op de regionale pagina eigenlijk een aantal indicatoren bij moeten worden gemaakt met ook goede signaalwaarden. Zodat ook de regio weet: als je die signaalwaarden overschrijdt, dan moet je eigenlijk wel ingrijpen. Dat is nooit eindimensionaal natuurlijk, daar moet je altijd naar een weging van verschillende signalen moet je dan kijken. Maar bijvoorbeeld de signaalwaarde waar de laatste tijd steeds meer aandacht voor is, of de

Rijksoverheid

indicator waar de laatste tijd steeds meer aandacht voor is, die gaat over het aantal positieve testuitslagen per honderdduizend inwoners. Daarom noemde ik net dat Amsterdam al een tijdje dik boven de 10 zit, Rotterdam heeft daar gezeten, zit inmiddels weer wat lager. Maar dat zijn wel alarmbellen die je serieus hebt te nemen als regio.

NIJS

Dus het zit er dik in dat een aantal regio's waarschijnlijk wel een maximumaantal gaat stellen aan bepaalde evenementen of in kroegen, dat soort zaken?

DE JONGE

Ja, dus heel concreet: dat dashboard, dat regionale dashboard, dat hebben we in ontwikkeling, gaan we de komende weken ook steeds een stapje verder in om dat concreet te maken. Twee is, je moet eigenlijk kijken per type besmettingsgraad, maar ook de analyse: waar zitten die dan? Welke instrumenten passen daar dan het beste bij? En stel nou eens voor dat de horeca daar heel erg in naar voren komt, dan is het inderdaad logisch om op de horeca een extra maatregel te zetten van groepsgrootte. Wat we daarnaast doen is met die veiligheidsregio's ook een soort trap uitwerken, een soort ladder uitwerken: wat doe je nou wanneer? En hoe kom je nou telkens van de ene fase van ingrijpen in de andere fase? En dat is nooit eendimensionaal, want nogmaals: naast de brand blussen, dat heeft niet zo gek veel zin. Dus je moet altijd wel precies dat doen wat ook helpt. En soms zijn dat nationale maatregelen, het advies om thuis de groep bezoekers niet groter te laten zijn dan 6 is voor een deel correctief, met name in het westen van het land. En voor een deel preventief, namelijk in het oosten van het land. Zo zou je het kunnen uitleggen. En in die regio kun je inderdaad een stap verder gaan. En wat u zegt: dat zou inderdaad een goede maatregel kunnen zijn waarbij je ziet dat de horeca er voor een deel de oorzaak is van de verspreiding, zeker.

NIJS

Ja de evenementenbranche had eigenlijk gehoopt op versoepelingen zelfs vanaf 1 september. Dat zit er niet in.

RUTTE

Nou weet je, wat nu nog vanaf 1 september... Nou ja, de evenementenbranche kan op dit moment dingen organiseren op anderhalve meter en zittend. Dat is natuurlijk hoogst ongelukkig, een popconcert zittend op anderhalve meter, maar dat kan op dit moment. Het idee dat je die anderhalve meter nou zou kunnen loslaten is echt niet voorzien, hebben we ook nooit aangekondigd. Het enige wat nog op de lijst staat voor 1 september voor een mogelijke verruiming zijn de nachthoreca zeg maar, dus de discotheken. Daar moet het OMT nog over adviseren, maar ik ben daar nu niet optimistisch over gegeven hoe de cijfers zich ontwikkelen ben ik niet optimistisch over dat advies.

NIJS

Bent u ook al bezig met een extra financieel steunpakket voor deze branche?

RUTTE

Nee wacht even, welke branche?

NIJS

De evenementenbranche, nachtclubs, horeca.

RUTTE

Wacht even, de evenementenbranche wordt door de maatregelen nu niet anders geraakt dan ze al geraakt is, helaas door het feit dat we zeggen: als je een popconcert hebt: op anderhalve meter en zittend. Maar dat is niet door vanavond veranderd. En daar voorzie ik op dit moment ook niet, althans wij hebben nu geen plannen om dat anders te gaan doen. Maar er is ook niet eerder gezegd: we gaan dat verruimen.

NIJS

Nee tenzij de regio zelf beslist op basis van het aantal besmettingen moeten wij ook beperkingen weer gaan instellen.

RUTTE

Ja nee dat zou natuurlijk kunnen. Dat zou kunnen. Maar goed, ik denk dat het dan eerder is in de richting zoals Hugo de Jonge het net schetste dan dat het nou gaat om die grote popconcerten die op dit moment toch nauwelijks plaatsvinden, want ja het is heel lastig natuurlijk en het is een vreselijk drama. Ik zat van het weekend even op YouTube te kijken naar een paar dingen, concerten van 9 maanden geleden, dat je denkt: ja dat was toen. En wat zouden we het fijn vinden als dat weer zo snel mogelijk terugkomt. Maar goed, daar zitten we nu nog een eind vanaf.

DE TELEGRAAF

Twee vragen over dat dringende advies om niet meer dan 6 mensen thuis te hebben. U zegt heel specifiek: een dringend advies. Is dat omdat een verbod met handhaving et cetera nog te ver gaat of gewoon niet kan?

RUTTE

Nee, dat is natuurlijk achter de voordeur he. En achter de voordeur kun je dat niet handhaven, dat wil je ook niet. Het is wel zo dat natuurlijk burgemeesters de mogelijkheid hebben, ook de politie, om in te grijpen als er overlast is, maar dat staat los van corona. Dus als jij thuis van alles organiseert wat overlast veroorzaakt, dan kan natuurlijk het gezag ingrijpen. Wat je natuurlijk niet wilt is een coronapolitie die achter de voordeur gaat kijken hoeveel mensen jij op bezoek hebt. Ik heb positieve ervaringen, ik, we, hebben met zijn allen in Nederland positieve ervaringen met wat we in maart hebben gezegd tegen mensen. Toen zeiden we: maximaal drie, dat was nog beperkter dan nu, dan wat we nu zeggen. En daar hebben toch eigenlijk heel veel mensen zich toen aan gehouden. Dus anderhalve meter en als het kan binnen die anderhalve meter maximaal 6, maar niet meer. Omdat als je meer hebt, zelfs al zou je die anderhalve meter kunnen handhaven, iemand die heel groot woont bijvoorbeeld, dan is er toch het risico bij de deur en bij het bewegen dat er toch mensen tegen elkaar op gaan botsen. Dus maximaal 6 mits ook nog die anderhalve meter.

DE TELEGRAAF

Meer in het algemene, schuiven we nou zo langzamerhand zeg maar als land weer richting die crisissfeer waar we in het voorjaar in verkeerden en ook u als kabinet zeg maar. Gaat u bijvoorbeeld ook weer denken van: moeten we weer die crisisstructuur op gaan tuigen?

RUTTE

We willen dat natuurlijk helemaal niet. Niemand wil dat. En het punt is, dat was ook de discussie na de vorige persconferentie toen wij zeiden: luister, het is natuurlijk in de eerste plaats dat mensen zich moeten houden aan die anderhalve meter en aan de handen stuk wassen en thuis blijven bij klachten en je laten testen. Als we dat allemaal doen, weet je dan is het ook helemaal niet nodig. Maar je ziet natuurlijk wel de cijfers oplopen. Hugo de Jonge schetste het net. En dat is natuurlijk zorgelijk. En als dat op een gegeven moment ook effect krijgt [onverstaanbaar, red.] op de groep 70 tot 79 zie je nu ook toch echt bijschakelen in negatieve zin. Dat zijn natuurlijk allemaal groepen die grote risico's lopen ook in ziekenhuizen terecht te komen. Was ook altijd het risico dat als jongeren het eerst krijgen, dat later dan door de generaties dan het gaat verspreiden. Dat zie je nu ook in de cijfers. Wij willen er alles aan doen, met landelijke maatregelen, regionale maatregelen, via dit soort momenten, Nederland ook: alsjeblieft, we hebben het zo goed met elkaar gedaan, laten we dat blijven doen. Ons houden aan die regels, want dan heeft dat virus hier een slecht bestaan, dan hoeft het allemaal niet. Wij zitten daar niet op voor te sorteren, en daarom deze maatregelen zijn ook typisch maatregelen met een minimum aan impact op de economie. We proberen het natuurlijk zo te doen dat het maximum de impact heeft waar het moet raken, dus de brand blussen en niet naast de brand zoals Hugo de Jonge zei. Maar twee, ook proberen natuurlijk het zo te doen dat het een minimum impact heeft op onze economie.

DE TELEGRAAF

Maar bent u er wel van overtuigd dat het lukt om mensen ook wel weer, dat is natuurlijk al anderhalve maand zo [onverstaanbaar, red.]

RUTTE

In die onderzoeken zie je dat...

DE TELEGRAAF

Lukt het wel om mensen zonder, toch weer die alarmistische cijfers over vollopende IC's, beelden uit Italië zoals we natuurlijk uit het voorjaar hadden.

DE JONGE

Het zou toch wel heel erg zijn als eerst die beelden uit Italië of die vollopende IC's, alsof dat pas ons nu pas in beweging zou gaan brengen. Natuurlijk, we weten heel goed dat we van mensen iets heel onnatuurlijks vragen eigenlijk toch? Juist afstand te bewaren daar waar je mekaar zou willen knuffelen, waar je elkaar zou willen troosten, waar je, nou ja, nabijheid, samen zijn, dat is iets diep menselijks. Je vraagt eigenlijk dat juist niet te doen wat je misschien wel het liefste doet. Dat is waar, maar je vraagt dat wel om een goede reden. En ik denk dat mensen dat juist heel erg goed begrijpen. Het is juist een enorme vorm van solidariteit om je wel aan die regels te houden, om dat wel te doen om daarmee een ander te beschermen. En ik denk eerlijk gezegd dat mensen dat heel goed begrijpen. Ik geloof niet dat we de beelden van de volle IC's weer nodig hebben om dat besef terug te krijgen. Ik hoop het. Want we hebben het echt zelf in de hand of we het nu weer de goede kant laten afbuigen of uit de hand laten lopen. Dat hebben we echt helemaal zelf in de hand.

VRAAG (NU.NL)

Een vraag voor meneer Rutte. Dus de handhaving achter de deur bij mensen thuis, dat zal er waarschijnlijk niet komen [onverstaanbaar, red.]

U had het ook over de zalen waar bruiloften en partijen gewoon door kunnen gaan. U zegt dat daar wel gehandhaafd gaat worden. Hoe moet ik me dat voor me zien?

RUTTE

Gebeurt al. Dus de horeca is natuurlijk zelf verantwoordelijk voor dat in de horeca de maatregelen goed worden toegepast. Dat geldt ook in de gewone horeca, in het café en het restaurant. Dat is eerste plaats de verantwoordelijkheid van de uitbater. Er wordt natuurlijk af en toe ook wel gecheckt vanuit het gezag, de boa's, de politie, of dat ook allemaal goed gaat. Eigenlijk is onze waarneming op basis van alle informatie die we hebben en gewoon eigen waarneming, dat de horeca het eigenlijk heel netjes doet. Ook het invoeren van de naam opschrijven, je telefoonnummer achterlaten, het checkgesprek: zijn er klachten? Nou ik ben zelf een redelijk grootverbruiker van de horeca, dat gebeurt echt overal. En niet omdat ze mij dan zien, die formulieren lagen er al, ik heb dat natuurlijk wel even gecheckt. Dus dat gaat eigenlijk heel erg goed. Wat je ziet in die zalen is een lastig probleem dat in zalen uiteraard de anderhalve meter en alle hygiënevoorschriften wat betreft het bestrijden van corona, maar wat ik net zei: als daar een paar glaasjes op zijn en je zit in die zaal met familie, juist omdat die familie, het zijn natuurlijk gelijkgezinden, je kent elkaar, je voelt je vertrouwd bij elkaar. Daar zie je nu heel precies ook in deze analyse van de cijfers door het OMT dat daar dat risico zich extra voordoet. Dan vraag je natuurlijk in de eerste plaats aan de zaaleigenaar: waarschijnlijk deed u het al, maar wilt u extra opletten, vooral als de volgende glaasjes uit worden geserveerd en borreltjes of echt toch mensen, ja het klinkt ontzettend flauw, maar het moet echt voor de komende tijd: blijf zitten, niet gaan lopen, geen polonaise, noem maar op. En als dat toch gebeurt ingrijpen. En ook daar geldt natuurlijk dat politie, boa's ook kunnen checken of dat voldoende gebeurt.

NU.NL

Maar dan praten we toch niet over nieuwe maatregelen? U zegt: nieuwe maatregel landelijk niet meer dan 6 personen wordt niet gehandhaafd. Er verandert niks in de zalen, want dat werd al gehandhaafd. Dus mijn vraag eigenlijk: wat is dan precies nieuw?

RUTTE

Nee, wat nieuw is, is dat wij landelijk zeggen: thuis, en de maatregel is niet nieuw als je hem handhaaft. Een maatregel is het gedragsadvies aan mensen, zeer dringend, thuis niet meer dan 6 gasten...

NU.NL

[onverstaanbaar, red.]

RUTTE

Al 6? Nee nee nee.

NU.NL

De 6 niet, maar wel dat iedereen zich aan de anderhalve meter moet houden.

RUTTE

Ja de anderhalve meter, maar wat we nu doen is een stap terug zetten. We hadden in maart/april de regel maximaal 3 mensen uitnodigen thuis. Daar zit nu geen begrenzing op, wel de anderhalve meter. We zeggen nu maximaal 6, uitgezonderd kinderen tot en met 12 jaar. Maximaal 6 als dat kan op de anderhalve meter. U zegt: omdat je achter de voordeur niet kunt handhaven is het geen maatregel. Dat bestrijd ik. De maatregel is het zeer dringende advies aan mensen geven om dit te doen. En we hebben gezien, maar dat geldt ook voor de anderhalve meter, geldt ook voor het handen stuk wassen, dat het overgrote deel van de mensen zich daar aan

houdt. Waarneming ook is dat het de laatste tijd weer beter gaat, omdat mensen natuurlijk weer zien die urgentie. En iedereen natuurlijk ook bezorgd is over de eigen gezondheid, maar vooral ook over de gezondheid van hun omgeving. En al helemaal wat je niet wil is dat je thuis iets organiseert en verantwoordelijk bent voor een spreading event in je eigen woonkamer.

NU.NL

Laatste vraag. U had het vorige keer over de hoop die u had dat Nederland geen kleuterland zou zijn.

RUTTE

Ja.

NU.NL

U doet nu weer een oproep, een beroep eigenlijk op de Nederlandse samenleving. Verkijkt u zich een beetje op de welwillendheid van sommige groepen Nederlanders om zich te houden aan de adviezen die u geeft?

RUTTE

Geloof ik niet, want je ziet uit onderzoeken is dat steun voor de aanpak waarin wij proberen heel eerlijk met Nederland de analyse van de cijfers te delen en te zeggen: ja, we hebben geen van allen niet, wij niet, Nederland niet, dat virus bedacht, maar het is er. Dit zijn de feiten en dit is wat op basis van deskundig advies, politiek en bestuurlijk gewogen, de verstandigste aanpak nu is met maatregelen, met dringende adviezen, met handhaving waar nodig. Het blijkt uit al die onderzoeken dat die aanpak heel breed steun heeft in Nederland, past volgens ons ook bij Nederland. Dat we als volwassenen met elkaar praten. Wat je wel zag natuurlijk is dat naar mate de cijfers wat verbeterde dat er wat meer slack kwam in het naleven van de 1,5 meter en andere zaken. Je ziet dat de laatste tijd, dat is mijn waarneming, weer verbeteren. Volgens mij zijn

Nederlanders, Hugo de Jonge zei het net ook, wij zijn gewoon een verantwoordelijk volk wat natuurlijk niet andere mensen wil aansteken, dus ik ben daar niet zo bezorgd over, maar je ziet wel dat de cijfers verkeerd gaan. En uiteindelijk is dat toch altijd een besmetting omdat ergens iets mis is gegaan, toch vaak ook in de sfeer van die basisregels van 1,5 meter of meteen laten testen als je klachten hebt en thuis blijven, of met het handen stuk wassen. Dat soort zaken.

VRAAG

Is dan een boodschap die u overbrengt nu weer twee weken na de persconferentie van twee weken geleden waarin u ook al hoopte dat u niet snel weer hier zou staan. U staat er toch wel weer. U heeft er dus wel vertrouwen in dat die boodschap van u wel landt?

RUTTE

Wat ik steeds gezegd heb: ik ga niet smeken aan de samenleving om iets te doen. Ik vind het onze rol om in die volwassen relatie te zeggen: die zijn de feiten en op grond van alle deskundige adviezen, politiek en bestuurlijk gewogen, is dit ons oordeel wat we met zijn allen zouden moeten doen. Dat is een gesprek van volwassenen tot volwassenen. Dat is het land waar ik mij bij thuis voel. Daar ontstond bij de vorige persconferentie dat we zeiden: en daar blijft het dan bij. Nee, daar blijft het niet bij. Daarnaast zijn er natuurlijk gewoon maatregelen die je neemt, zowel landelijk als regionaal en dat kondigen we vanavond ook aan. En Amsterdam zal zo ook een paar dingen mededelen later vanavond. Dat is hoe we het moeten doen. En ik heb op zich heel veel vertrouwen in deze samenleving en dat wij met elkaar heel veel kunnen vermachten en dat als op een gegeven moment die cijfers wat verbeteren het ook niet heel raar is misschien dat niet iedereen dan heel scherp meer is, maar dat het heel belangrijk is nu die scherpte met elkaar er weer in te krijgen, omdat precies wat Hugo net zijn, Hugo de Jonge net zei, dan kun je ook weer een verkeerde trend afbuigen.

VRAAG (DE VOLKSKRANT)

Meneer De Jonge, u zei: in Rotterdam gaat het de goede kant op, kunnen

we daar iets van leren. Aboutaleb heeft natuurlijk heel erg ingezet op het gebruik van mondkapjes. Valt er al iets te zeggen over het effect, of op het gedrag van mensen?

DE JONGE

Ik zal een hele korte samenvatting van wat ik zei over de trend van Rotterdam, als je kijkt namelijk naar gewoon over de wat meer afgelopen weken, de hele zomermaanden, dan was denk ik zorg over Rotterdam juist wel het grootste van heel Nederland. Ik zie alleen in de laatste dagen, we zijn inmiddels zo fanatiek geworden dat we alle dagen natuurlijk naar alle cijfers kijken. En ik zie in de laatste dagen dat je ziet dat de besmettingen in Rotterdam wel echt wat lager liggen dan in Amsterdam, maar dat is geen rustig bezit, dat is geen trend waar je al conclusies aan mag verbinden. Ik denk dat het daar gewoon te jong voor is. Waar ik in ieder geval in geloof, of dat nou Rotterdam is of Amsterdam is, dat je heel goed moet kijken, en ik denk ook, dat gesprek hebben we vorige keer ook gehad. Ja natuurlijk dan krijg je dus ook verschillende maatregelen per stad, dat klopt, maar dat betekent wel dat je de mogelijkheid hebt om veel preciezer daar maatregelen te treffen waar dat ook nodig is. Vandaar ook dat regionale dashboard, vandaar ook dat we die regionale instrumentenkist zoals we die hebben, zodat we die verder uit gaan breiden. Eigenlijk ook met de ervaringen van de steden en dat zijn natuurlijk ook de ervaringen in Rotterdam. Ik weet bijvoorbeeld in de Marokkaanse gemeenschap waren een aantal grote uitbraken na familiefeesten en dan is hele gerichte doelgroep communicatie is dan wel echt het meest effectieve instrumenten. Ook om de testbereidheid bijvoorbeeld omhoog te krijgen. Dat zijn maatregelen die kun je helemaal niet landelijk nemen. Die zal je echt regionaal moeten nemen. De maatregelen die bijvoorbeeld genomen zijn op de studenten, natuurlijk een deel hebben we landelijk gedaan, omdat je daar ook iets generieks in wil, omdat studenten uit Rotterdam ook in Amsterdam gaan studeren bijvoorbeeld, maar daar waar het gaat over typische studentencafés bijvoorbeeld, dan is het echt wel het lokaal gezag wat daar de maatregelen moet nemen die daarbij passen en ik denk dat als je überhaupt kijkt naar de lessen die we kunnen trekken, als we weer een

aantal weken verder zijn, dat je ziet dat in iedere regio gewoon hele interessante voorbeelden zijn benut en dat we daar ook met elkaar van kunnen leren. En zo bouwen we eigenlijk met elkaar en de komende weken aan die gereedschapskist die je regionaal nodig hebt.

DE VOLKSKRANT

De mondkapjes, want je ziet in andere landen dat het steeds meer wordt uitgebreid, ziet u al iets van het effect op het gedrag van mensen?

DE JONGE

Ik denk dat het daar te vroeg voor is, maar ik weet wel dat Amsterdam en Rotterdam daarover onderzoek op zetten, dus ik denk dat er over een aantal weken wellicht wat meer over te zeggen zou zijn. En ik weet dat de steden het ook goed zullen evalueren.

VRAAG (NRC)

Meneer De Jonge, toen het kabinet hier op 12 maart in dit zaaltje aankondigde dat mensen moesten gaan thuiswerken en evenementen afgelast werden, toen zei Jaap van Dissel dat dat mede was omdat uit analyses bleek dat de virussen steeds minder naar elkaar herleidbaar waren. Wat zeggen die analyses nu?

DE JONGE

Je ziet dat in een deel van de onderzoeken zijn die virussen naar elkaar herleidbaar. Ik bedoel, de besmettingen waarschijnlijk naar elkaar herleidbaar. U weet er wordt bron- en contactonderzoek gedaan en bij het brononderzoek wordt gekeken: zijn er nou verschillende besmettingen op dezelfde plek geweest en vallen die met elkaar te herleiden tot een cluster? We zitten inmiddels dik door de 400 clusters heen. Dat is ook sterk toegenomen in de afgelopen weken. En op basis van die clusters worden ze geanalyseerd. Niet in alle gevallen valt ook de bron te achterhalen. Dat is niet in alle gevallen. Daar waar het wel het geval is, daar doen we de analyse zoals we die net deden. Doet het OMT de analyse zoals we die net deden.

NRC

En u zegt: een deel is nog herleidbaar? Hoe groot is dat deel?

DE JONGE

Een kleine 50% van de bronnen is op dit moment herleidbaar.

NRC

En vandaag uit het RIVM-rapport blijkt dat bij de besmettingen van vorige week 70% geen setting gevonden is. Tegelijkertijd hoor ik heel veel: het is vooral in de thuisfeer dat mensen besmet raken, maar als bij zo'n groot deel geen setting te vinden is, is er dan nog wel voldoende zicht op de verspreiding van het virus?

DE JONGE

Ja, want wat het belangrijkste is dat je veel meer zicht hebt op dit moment dan in het voorjaar, omdat je weet natuurlijk hoeveel positieve testuitslagen je hebt per 100.000 inwoners, dat weet je, je hebt een algemeen testbeleid, een generiek testbeleid. Je bent daartoe zo uitnodigend mogelijk. We nemen daartoe zoveel mogelijk drempels weg. Dus je hoopt en rekent erop dat mensen als ze klachten hebben, en daar zetten we ongelooflijk veel communicatie op om die boodschap ook over te brengen, zodra mensen klachten hebben dat ze zich ook laten testen. Dus dat is een deel waardoor we heel veel meer zicht hebben dan eerst in het weten waar de besmettingen zitten. Het tweede is dat er bron- en contactonderzoek wordt gedaan en dat bron- en contactonderzoek dat in een deel van de gevallen is de bron daarbij te achterhalen, maar in ieder geval is daarbij het contact heel vaak te achterhalen. Althans, als er wordt meegewerkt aan het bron- en contactonderzoek en dat is in een aantal gevallen is dat inderdaad zorgwekkend, maar in de meeste gevallen wordt er gewoon natuurlijk meegewerkt aan het bron- en contactonderzoek. Vervolgens wordt dat goed geregistreerd, wordt dat goed geanalyseerd en worden clusters ook bij elkaar gebracht op regionaal niveau. En zo wordt, zo goed als mogelijk, zicht gehouden op de verspreiding van dat virus. En ik durf de stelling wel aan dat het zicht op de verspreiding van het virus echt 10 keer beter is dan dat we dat in het voorjaar hadden.

Toen was het toch heel erg indicatief en heel erg, toch op zicht varen, hebben we toen ook vaak gezegd natuurlijk en inmiddels is het zicht waarop we varen heel veel beter. En we zullen dat nog steeds verder moeten verbeteren ook naar de toekomst toe, maar het zicht waarop we varen is heel veel beter.

NRC

Oké, tot slot, maar wat dat betreft is er nog geen sprake dus van community transmission van het virus? Waar in maart wel echt sprake van is.

DE JONGE

Nee, dat is niet een term die op dit moment door het OMT wordt gebruikt en (onverstaanbaar, red.) op basis van de huidige besmettingsgraad dat je het niet kunt zeggen. We weten alleen dat, dat is natuurlijk het ellendige met dit virus, exponentiële groei is een verraderlijk ding. Dus met een erffactor die lang boven de 1 zit, neemt het hand over hand toe en heb je eigenlijk pas te laat door hoe snel het eigenlijk aan het toenemen is. En dat is de reden ook dat we nu kijken naar de besmettingsgraad als geheel in Nederland, wetend dat het de afgelopen week eigenlijk niet minder is geworden dan de week ervoor, wetend dat in een aantal grote steden gewoon echt structureel te hoog is, gewoon boven die 10 per 100.000 zit en ja weten we dat dit wel het moment is om het af te buigen, omdat het anders inderdaad rap de verkeerde op kan gaan.

VAN LEEUWEN (BNR)

Misschien heeft eerst minister De Jonge. U zei net we kunnen die 50, 60 contacten eigenlijk niet aan hè. Voor de GGD is dat een hele moeilijke opgave. In hoeverre heeft u nog zicht op het virus? Kunnen we zeker zijn dat het niet zich verspreidt en we hebben het eigenlijk niet door?

DE JONGE

Vrij letterlijk volgens mij de vraag van de vraag van het NRC, maar geen punt. Ik zal het proberen goed toe te lichten. Kijk dit is wel exact de reden waarom ik me zorgen maak over mensen die zoveel contacten hebben en dat is ook de reden voor de maatregelen zoals je die nu treft, want bron- en contactonderzoek is een prachtig instrument, een zeer effectief instrument, dat is ook het instrument waarmee je dat virus... de reproductie van dat virus onder de 1 kunt houden, maar op het moment dat je bron- en contactonderzoek moet doen van 50, 60 mensen dan is het niet eens zozeer alleen het werk van de GGD, wat de... hè de GGD kan dat natuurlijk niet aan, dat kan niet met zoveel contacten. Maar nog los daarvan zou je het wel aankunnen dan zou je iedereen achter de telefoon zetten van zou je het wel aankunnen, dan nog eer dat je iedereen te pakken hebt van zo'n groep, ja dan zijn de volgende feestjes al weer gegeven. En dat betekent dat we onze aantal contacten gewoon moeten beperken en gewoon daarmee dus de risico's moeten beperken dat het we het zicht inderdaad gaan kwijtraken, want dat is inderdaad wat we moeten zien te voorkomen en daarom is het zo noodzakelijk dat we op dit moment nadere stappen zetten en dat we daarbij ook zeggen: als dit niet helpt, dan zullen er nadere maatregelen moeten treffen, want als we het nu niet afbuigen, dan heeft het alles in zich om op zijn minst in een aantal steden echt de verkeerde kant op te gaan en dat je echt het zicht op het virus verliest en dat kunnen we ons gewoon niet veroorloven, want dan is het enige alternatief wat je nog hebt is lockdown-achtige maatregelen en die zijn (onverstaanbaar, red.) voor de economie. We hebben de cijfers gezien gisteren van het CPB. Die eerste golf, die eerste intelligente lockdown heeft ons een enorme klap gebracht natuurlijk aan de economie. Dat wisten we ook. We dachten eigenlijk toen we de cijfers zagen 'het valt misschien nog mee', maar als je die staartjes zag dan zag je ook een ander lijntje achter het eerste lijntje weggelaten en dat zou zijn bij een tweede lockdown. Er is zoveel reden om alles te doen om dat te voorkomen en het enige wat we daarvoor moeten doen is je gewoon aan de regels houden.

VAN LEEUWEN

Uit peilingen vandaag bleek dat mensen de communicatie van het kabinet niet altijd optimaal vinden.

(Onverstaanbaar, red.)

VAN LEEUWEN

Wat gaat u daaraan doen?

DE JONGE

Zo goed mogelijk communiceren.

VAN LEEUWEN

Ik zie ook dat u begint met 'de deur in huis vallen', u praat wat langzamer misschien?

RUTTE

Ja, maar even het is natuurlijk niet zo...

DE JONGE

Oh, die zag ik even niet aankomen...

RUTTE

Uiteindelijk zal de communicatie nooit perfect zijn. We doen ons best, we hebben de feiten, we proberen die met jullie en via jullie met Nederland te delen. De laatste staat van de maatregelen. We proberen ook nog verder te verfijnen naar doelgroepen. Mooi voorbeeld net van de Marokkaanse gemeenschap van Rotterdam, maar dat is ook breder, proberen we dat ook veel met doelgroepen jongeren en andere groepen in de samenleving te tunen. Dus daar doe je alles aan, maar ik heb één ding geleerd in de politiek: uiteindelijk zal altijd de kritiek blijven. Het was

te laat en de communicatie was niet goed. Dat is onvermijdelijk, omdat het zo uitermate complex is, maar we doen daar ons uiterste best voor en als u suggesties hebt geef ze ons.

VAN LEEUWEN

Ik liep net langs het Plein, de terrassen zitten bomvol in Den Haag. Iedereen zit boven elkaar, houden geen afstand...

RUTTE

Het Plein vanmorgen heb ik nog een kopje koffie gedronken op de Grote Markt, daar zijn de terrassen echt nog wel zo opgezet dat mensen moeten zitten, ze zouden niet mogen staan. Dat zou heel raar zijn als ze daar zouden mogen staan op terrassen, want ze horen te zitten (onverstaanbaar, red.). Zeker in de horeca is altijd zitten en dus als we daar zitten en als je over de terrassen loopt morgensvroeg en ze zijn nog leeg en je ziet hoe ze opgezet zijn dan kun je dat precies bekijken, dan vind ik dat... dan worden daar de regels goed toegepast. Een feit dat een terras vol zit is niet erg, dat is goed voor de economie. Probleem is als dat zou leiden tot een structurele beschadiging van de 1,5 meter. Dat zou niet goed zijn.